

An Stoc

Comárt O Maillé Dá Cúl i n-Eagáin.

Leabhar II. uimh. XII.

OENREAO SAMHRAIO—LUGNAS, 1920.

TRÍ PIÑNE A LUAC

An Saojal.

Cíor Tuaitéill.

Bí tús na hÉireann comh mór rím ma cioscaidhíll de bhrí gnotha na Saranae gur doilis anoir caoi ná d'obig a cùl uirti. An dochar a bhí d'obanam ap fead na gceadta bliadain ní i n-ácaí leictliadhna ná bliadna íar fíordí a ceaptú. Caispean fóisidh beas a glacadh leir le riacht a cùl aip. Tá fios ag an raojal nac e leabhr na tíre ab áil leir an Saranae a déanam ac sas a bfreathair ré de bhalactail a bhaint airíodh ó fénim íar d'obeam. Nuair ba thian leir an tús a cùl faoi fénim i n-áimpri Eilifre júnne ré puto a d'fheil dho. Na coillete a bhí a tabhairt dhoim do na hoscail a bhí a' chroíodh ma ag sgearr ré ná d'obig ré iad. Na d'úinéti talman a bhí ag na Gaeiligh bham ré dhoibh iad agus túig ré do ghabhlám coimhcheachá iad a táinig táir páile leir le bheit a' chroíodh aip a fionn.

Níor fárais rím fénim an Saranae. So fiú a bunrú fénim a bhí a' comhaide i n-éirinn níor mait leir go n-deánfar díor aon phat. Cuirig ré cul aip déanam lin-eadaíse. Cuirig ré cul aip déantur eadaíse olla. Mar aige bhí an fhacast, cuirig ré cul aip 'cuile ruadh a mbeadh balactail ag Éireannais ar d'fíonn an bantáiste agus an bhrádach a bheit aige fénim.

Bánú na talman.

Tuairim 'r ceisthe fíord bliadain ó róm, mar gheall aip an méid oibreaca a bhí aip bun ann, toisíng na daomh a' fairsingiú go hantríon i Sarana. Ceartuis beata uatu. San áit a phairb doic mór a' déanam páidbheir ar oibreaca, ceartuis beata faoi uatu le comhaile leir na fíor le go bfreathairdín-gean an obair a déanam gan páise pio-mór a iarr-pairb. Ni phairb an beata rím le fáigil i n-áon áit ba goiipe dhoibh na hÉire. Le peadar na talman bhí na daomh a' fairsingiú i n-éirinn fénim, amdeom nac phairb oibreaca acu ná raocháin. Níor feil rím don muintir tall. Níor mór aip a cùl aip. Níor ionpairseadh a' marbhá na gCíorpaíseach aip cuireadair duligeas agus neáct aip bun a cùl go leor acu un bair agus a thíbhir leat mór na ndaomh ar talam na hÉireann amach. Rinneadh go lár rítmádha é. Agus d'fearadair giorra mór a bheit acu agus cannt aip cùl agus ceapt agus spreaveam agus fíor-peap mar aip cuile lá ariamh. Agus cuireadair tallaodh mullig aip a láin.

CARRAISGREACA CONAMARA.

Nuair a bham an Saranae an talam d'uaistí Gaeilgeal d'ibír ré a mbundáite go Connacht. Mar bhoíodh cíosadh, miotalach níor phíordair teangeal a cùl leo amach aip amach. Dibhigeadh ar na talai mate go dtí na droscálta iad, dibhigeadh ar na droscálta go dtí na fíleáit agus go roinntais iad; dibhigeadh ar rím eáire acu go dtí na Carrasgreaca atá aip bhrádach na fairsinge i n-áimpri Conamara. Ba cíosadh, tumeanta an obream a comhig a ngeimeann annamh.

Cuirfidh amach ra bfaingíse fém iad d'obfeilead ré don muintir tall aip cuireadair go mba cuma leo é.

Aisgur ní i n-áon bliadain amháin ná de bhrí aon cogaird a cuiread ainniuim iad. Níor tábla aon bpríread do na Gaeiligh le thí ceath bliadain nac ndeaca gineálach eisgin acu riap go Conamara. Tá ré agamh ó fean-cumhme acaí agus rímnír go ndeaca go leor aip a gaothamhant go Conamara bliadain na bfrancáid (1798), agus d'fág-dáir fíoc an náidair.

An bord.

Sé Conamara agus aiteaca mar a bá cionntriocair le bhorú na túnonta docht a cùl aip bun. Ír le peadar a cùl aip daomh docta a bhí i mullaodh a céile aip d'fhois-Gabaltair a cuiread an bhorú rím aip bun, má b'fios. Ác ní dearnam ré é. Na daomh a cùl aip bun é níor ceartais uatu go n-deánfar d'fheil ré é ac oibreado. Níoribh é an ríun a bhí acaí. Sil daomh rónnta guribh é an phat aip cuiread an bhorú maraíodh rím aip bun leir na daomh docta a bhí greamairíte de na Carrasgreaca i gConamara agus i n-áiteaca mar a tabhairt amach aip aip agus Gabaltair de talamh mait a tabhairt dhoibh amháis fá'n tús pan áit a phairb rím fairsing. Ác ir daomh rónnta a ceap é. Níor feil ré don bhorú na don obream a' d'fheasúin go mbeadh na daomh a' fairsingiú aip an talamh mait na go n-éireoceilidh i fairsingear. Dá meadúigeadh na daomh i n-éirinn ceartócasod talamh beata uatu, agus d'fíoreocairidh fénim an méid feola a beath acu, agus ní beath an talamh bán ann le haistí na mbulán mór agus ní beath an marbhfeoil ag an Saranae. Ina ceanntra rím, beath coptaibh mór leir aip ríseal agus níor feil rím aip oibreado. D'fearbhfí leir an mbhorú na giotaí beaga a bhí aip an phairb ná idir na Carrasgreaca a ríomh aip na tunontai agus na límitítear mórta de talamh achráidh a fágáil bán mar bhoíodh agus a gcomhaile ma dtalamh feolaí le bheit a neamhphú dulán mar bhoíodh i gcomhuradh. Dume aip bheit a phubail tonn-mácaíodh brefás, glasa na Míde a bhríl aofáinn go sláin a' far oíche gan leathu ná aofláidh go dtí mullaodh tularseir aipre tám ní mó na ciall páirbhe a ceartócasod a bheit aige le go mbeadh fíor aige gur dearnamh eagscoíp agus go bhríl rí d'obanam for. Níor cuirig bhorú na túnonta docht aon ceasta a' dearsaodh na learsa rím. Níor haistígeadh aon duine aip Conamara agus ní mó a ceapadh aon tráchtáidh dhoibh aip talamh ná aip tráchtáidh ná aip tunle.

Atrú.

Níor geall Dia go mbeadh an raojal a gcomhuradh amháin. Tá an t-áctrú anoir tagáil, ná geall leir, agus b'fíordair go mbeadh an eagscoíp real i n-foctair. Na bheala a bhí i dtítheire fá neáct na Saranae ní bheit call róimhe a bheit a' gíilleadh fearta dhoibh i n-áit aip bheit go bhríl ríad a' luigeadh leir an gceapt. Agus má tá an t-áctrú tagáil ní ceapt róimhe a bheit i bpráctíosair pojme. Ír phuair nac phairb aon meád ceana oíche a bhríl an áit aip fad anoir oíche. Tá meád aip an nGaeilge—ní ríseal

rúm rím. Má'r dhoibh fénim atá a bhrídeasair nír na nád ead 'riad luict labartha na Gaeilge an obream ip mór atá fá meád i n-éirinn. Siad a comhig an Gaeilge deo agus 'riad cionn-tírríuc an Gaeilgealacair iad agus fad ip leanfa ríad d'labartha beidh an t-ombrí rím dhoibh.

Ír fíor rím agus ír fíor fíreirim guribh iad an éirio ip boíte deen tí, thíod ip thíod i aod. An muintir atá aip ríun na Gaeilge agus tá curio mait acu rím anoir, i n-éirinn ip ceapt dhoibh aip a cup aip an ríseal rím. Mar fiú an Gaeilge a comháil aip bunrú fiú coptar a déanam le. Ni fíordair an Gaeilge a cup aip a leabhar gan luict a labartha a cup aip an gceáin. Má tá d'úil ag Gaeiligh an Gaeilge a fóipleachtú aip fud na hÉireann ní mór luict a labartha a cup i bpréim go poipleachtan thíod an tí. Tá rím d'ligte dhoibh. Siad an éirio ip Gaeilgealaise de na daomh an éirio ip mór a bhí a' d'úil aip gceál agus a' d'úil riap go dtí reo agus ír iad ip mór a bhí fá d'phádair agus fá d'fhois-mear. An fud a carraíeadair le n-a nGaeilgealacair bu ceapt d'á nGaeilgealacair a cup ann dhoibh aip.

An siol.

Ír mór an feall na Gaeilgeoirí maití a leigean aip an tí.. Caispean físeach beata a fágáil dhoibh manti ipeas. Ír fíordair iad a cup aip a leabhar aip n-deánfar a déanam gan coptar. Ni fíordair iud mait aip bheit a cup aip bun gan beagán aipigíodh a leagan amach aip, ác mór bhoíodh agus topaodh aip iocfa ré aip an gceartar. Tá coptar le talamh a ceannáit ná le muileann a cup ruadh. Ác mór déanfar an obair i gceart níl rísmh d'á gceartpeap leo nac n-iocfa ríad aip air go cnearta. I Leabaird a céile a déanfar aí. Ni aon mait i n-áipseadh déipse ac éire le iud ag ioc aip fénim. Le peadar a cup aip an típ caispean beata uatu a lábaird. Ác ní mór an deir a tabhairt dhoibh. Deir Gaeilgeoirí fá níri luigeadh optu fénim comh mait le cás aí go bprága ríad an deir rím. Fág-famuidh an éirio eile fá Dia agus f'an líne atá le teacht.

Dúiseadh.

Ír fada rím a' rúil go bfreicfeamair an raojal a mbeadh a duligeadh fénim ag Éirinn. Agus ip deas nac bhríl rím cearna ann ríun áit aip éirig léi a duligeadh a cup aip bun. Ni gan piactanar a cuireadair aip bun an duligeadh rím agus bhí cíuaidh mór leir. Ni phairb aon ceapt le fágáil fá duligeadh na Saranae ra típ reo. Ír aip eagscoíp agus am-éipeordeamh a cuireadair aip bun an duligeadh rím fá raojal a carraíeadair. Ír aip an alpáiseach a cup leiteadair fá Saranae a cuireadair aip bun é agus ír ag an alpáise aip mór a' fág ré an láin i n-uaistí. Ni go dtí anoir ba leabhar do na daomh i gceart cé'n luigeadh a bhí leir. Án iud a phaothraigh dume go cíuaidh agus go cneardra ní ceapt do duligeadh aip bheit é a bant de. Ác ní he an méid a' fheal dume a phaothraigh a' fág an duligeadh aige ac an méid a' fheal ré aip alpá le n-a éirio abaltach aíl amháin aip conndáin nac bpríseach greim aip rían ngaothairdeach. Ác mór b'olc mait an duligeadh rím tá feartuitte aip láin rían oiléan reo. Sé méid a

éagcórta fém ba ciontriocair le n-a cup ari lár. Dubhamair ra bpráipear reo dá bhuadair o' fom a' trácht ari shota na bpóilior: "Tá deirfeadh le dulgead nuaip a tig le bhuadair óita a bheit a' mairbú agur a' pliuncad san don rmaict a bheit optu. Tá deirfeadh leir an peacht agur leir an piashaltar a usgordócar é. Seapó ir dual don dulgead agur don piashaltar daomh a' eorant ari mi-rtair agur éagcór. Muirab fuit riad i n-don rim a déanamh tá deirfeadh leo."

ALPAIREACT.

Agur nuair a bhearr a dulgead fém ag Eirinn—agur ir geall le go bpuil rim céana aici mar dubhamair—caitfeap é a cup ari bun ari an gceapt. Caitfeap ceap a tabhairt do cuile feap marc olc mait é. Ni nobair d'umne aitír eile a déanamh ari an éagcór a pimeadh ná leatrom a déanamh ari aonmeac. Ni bhead aon mait deirfeadh a cup le halpaireact dá leigstai d' alpaireact eile a teacht ma hait. Cuirfeadh ré muintir na tíre fém i n-eadan a céile agur juro ari bít a shniúr é rim nil don mait ann. Nil don mait don tír ann agur ni le n-aig atá an poblaict dá cup ari bun. Aonpairn idir Gaeil rim é an juro céadra a taithneocad leir an Sasanach. Sm é a d'fheilpeadh do. An jún atá ag na daomh i n-ugraíocht deirfeadh a cup le mi-rtair agur ripileapact rim é an neart ir mó atá i ugnotha na polacta fá látaip. Coip agur ceap agur "fion-feap" do feapra fáil rim i an trácht bhuinn a bpuil an poblaict déanta uirté, agur san rim ni feadófar ri reasamh. Bu mór an rásamh inntinne do dhuine agur an ruamhneart don tír ari fad fios a bheit ag cár go ndéanfaraidh an coip.

SÍPILÉARAÍCT.

Nuair a torais an dulgead galla a' tuitim le fáinid, bí gianmhaidéim agur daomh antuigriseada ampreo agur annpriúd nac nwealma don blar ariamh ari fom na tíre ag ionraige amac a' ceapad go bpráeapardír a' dul a' ripileapact d'ob fém—nac fad aon corp ná rmaict optu. Cuirfead i n-úil d'ob go fad agur go scraitfir leigean fúca fém i foisgo a slacadh leir an rásamh. A' trácht ari neite den tróip rim aonbhamair ra bpráipear reo dá bhuadair agur páist o' fom (ran Athbeán, 1918): "Ni nobair . . . éagcór ná leatrom a déanamh ari dhuine ari bít, ari m' déantair ní taithneoca ré rim ac faltanair agur riogaltar . . . An muintir atá a' cup a n-anam i gcontubhairt ari fom na tíre ari fad ir deas an daosgal gur le mi-rtair ari bít a ugornú atá riad a' déanamh amhlaidh, agur ná cheirdeadh aon dhuine gurp ead. Tá daomh antuigriseada i n-éirinn marc tá ir gac uile tír nuair a feicear riad an daosgal corruijte a hacaí amac a' ripileapact d'ob fém. Cuirfeap i dtuirpint d'ob i leadair a céile nac é reo an daosgal le haig na hoibhre rim agur m' leanann riad d'ob bpráeapardír a' dul láimh d'obige."

MÁIRTIN S. MAC CUAS.

Lón-ceannairde,

BÓTAR AN CAISLEÁIN NUAD.
1 nGAILLIMH.

Tear-mhíreadh, Taoidean-oibreachar **ASU**
Forgnáireach Tíste.

ROIBÉARD MAC DOMNAILL,
Spáidí Domhníc, Gaillimh.

Muimhre cén-rásair:
"plumbur." Gaillimh.

Déirdéire Láidir m' bionn Clainne Gaeil
Láidir. Icioris an feoil ir feap agur
ta' ri rim le fágáil o'
O' fallamhain,
Spáidí Geata na Mainistreach, 1 nGAILLIMH

POIRAD INIGHNE AN DUINE UAIRAIL.

Bí feap ann fadó agur ré a fad de cúram ari don inighne amáin agur b' ri san a pórás. Bior tráip feap a' teacht 'cuile oíche ag iarráid cleamhar a déanamh leir an mnaoi big. Bior beirt acu gléasra i n-eadan d'ub agur óir agur airgead a' fileadh ari gac uile ball d'ub fad ari a scopp, agur an feap eile gléasra i sculair bpráeas stair. Bior an t-ataip a' fad i scómhurde leir an inighne feap ari óir a pórás agur go mbeadh speim agur blosam mait aici fad ir bheadh ri deo agur 'na ceannta rim go mbeadh neart óir agur airgead aici fheirim. Ac ní fad aon mait do léiri, mar ari feap an éadaig stair a b' ri a fad aici inighne agur b' ri a' cup feirge móire ari a hataip, agur bior riad i scómhurde i n-eadan a céile faoi'n rásamh.

"Bior agus, a inighne ó!" appan t-ataip nuair a b' ri ré fáruigte aici.

Aon lá amáin nuair a fuairi ri an teac fuiti fém agur a hataip imtgíte a' fadac—marc tá fios agad nac bpuil dhuine uafal ari bít nac bpuil gunna aige—glair ri i fém i n-eadan mna riubail agur dubairt ri léiri fém gur geall go mbeadh fios aici cé'n dealac a b' leir an tráip feap reo. Mar fad, car ri rean-global eicin ma timcheall agur cuaird ri un riubail. Nuair a b' ri a' tappaint ari tuitim d'ub na hoibhre, buail ri írteac i mbotáin fuaip, feannta san tame gur tear, agur i n-éimfeacht leir rim, é fáil agur ari b' deasán compóirt. B' an balla cait timcheall feannta, d'ub, agur gámain leat-cáilte ceangailte tiop ra gclúid. B' pota deas ari an temid agur cop bainte ari agur ré ari juro a b' a' coimseal an uigte írtig meali muigteán a b' ari dit na corpe. B' rean-cailleac liat ma fuidhe ari leic a' teallair agur a d'ub coip com buidhe le corpa cuairde ag an luair. O'fiarrpíng an dean-riubail a bpráeado ri lóirtin na hoibhre agur dubairt an cailleac go bpráeado. Annpri gac ri buirdeacar agur fochuirpíng ri i fém i scúinne ra teac. Ni fad ri i bprád mar reo go dtáinig feap írteac agur eadac d'ub ari agur fílíní airgead ari ó mullac a éinn go bárr a corpe. Deapic an dean riubail go ginn é agur nlojú iongnad léiri nán raoisgal nuair a conaíc ri gurp é an feap céadra é b' d'ub a' teacht faoi n-a coimse. Ac níor leig ri uigte fém tada. Tug an cailleac timneap d'ob n'go deimhín rópt ceann agur fin ri fada anall éuis an mnaoi riubail, ac nuair a fuairi ri an deir ari ari írteac ra gscúinne é. Nuair a b' an timneap itte acu, cuaird an cailleac agur a mac a corlaod agur o'fan an dean riubail ma cumne fém go marlin.

Ag bpráeado an lae, o'ímpis ri agur cuaird ri uigte a curio gíobal. O'forsail ri an doipar agur o'ímpis ri un riubail ari. B' ri a' riubail léiri go dtáinig an tráchtóna. Annpri buail ri írteac i mbotán com' vona n'go meara ná an ceann a' d'fág ri ari marlin. O'íapp ri lóirtin na hoibhre agur fuaip. Annpri gac ri buirdeacar agur fuidhe ri rópt fochuirpíng ri i fém i scúid. B' an trean-cailleac a' péirteac ari fud an tigé agur go deimhín níor gílan é a curio oibhre. Ni fad riad i bprád mar reo go dtáinig feap ós uafal írteac agur fígha feap eile i n-éimfeacht leir agur mara fad óir ari ni lá go marlin é. Nuair a fad an dean riubail amac a ceann, conaíc ri go fad an dean bpráeas leob agur ceap ri go mbeadh oibhre mairt aici mar ari b' ri lán-cinnle gur banaip a bheadh ann. O'áthas ri fheirim go mbaod é reo feap an óir a b' a' t-ataip a' nád léiri pórás. Ac níor leig ri sí fém ari a béal. "Gílan amac an teac ari, a mactair," deir p' leir an scalluis, agur eis fad an dean ós fad ri gcomha. Nuair a fuairi an dean riubail tigé iad, o'ímpis ri fém amac agur cuaird ri fios i bpol calman. Ni fad ri i bprád mar reo gur cuaird ri blaoidé chéadóire, cuaird ceann agur ceann eile agur annpri b' fios aici

céadóir a b' ari bun írtig. B' riad a' dul a mairbú na mná a b' tagta i n-éimfeacht leod. B' an t-óir agur na fánní i na bpráileáid bainte b' acu go dtí aon fáinne amáin a éinn optu a baint d'á méir. Agur annpri geall riad an láimh ri agur ari an níomhád fín, leim an láim agur cuaird amac an doipar agur riad ra bpol a fad an dean riubail ann. Táis ríre i agur bpráeannuis ri uigte agur cé'n láim a bheadh ann a' láim a colceataip.

Déanamh blar ari bít a' go fad ri i bpolac aici nuair a támáis na madraí d'á tóirigeacht agur eaiti ri meali feola eucu agur o'ímpis riad. Nuair a éinn ré optu an láim o'fágail, o'írti riad léiri. Annpri caiteadair an dean bocht mapb i bpollic eicin. Nuair a fuairi an dean riubail rocheinigte iad, lár léiri ari an bpolli agur an láim ina bpollic aici. B' ri a' riubail léiri go dtáinig ri írteac i óteac móir bpráeas gílan agur rean-dean b' agus deas a' péirteac ari fud an tigé. Mar fíne ri poimé rim in an dá botán eile, o'íapp ri lóirtin na hoibhre agur fuairi, agur leagad cataoir aici le fuidhe riad. Ni fad ri i bprád írtig go dtáinig feap na culair glaire írteac. Leag a mactair a timneap riad ra bpráileúr aige. Annpri dubairt ri leir an mbeadh riubail a' dul riad agur go mbeadh timneap aici leod fém, ac dubairt ríre nac fadaid. Dubairt ri fém agur a mac ariopti léiri é, ac feapod dubairt ri: "cé'n éasai fadaid mire riad a' rálú an upláir opprait leir na gíobla rílacha reo opim?" Nuair nac fad aon mait léiri, leagad amair dopro aici agur eadac cláir geal ari agur 'c aon rópt b' d'ub d'ub d'ubairt ri leir an mbeadh riubail a' dul riad agur go mbeadh timneap aici leod fém, ac dubairt ríre nac fadaid. "mar nac móir atá riad na tráip reas," ari ríre léiri fém.

Nuair a b' riad ari fad pér, rocheinig an trean-dean leabaird von dean riubail agur dubairt léiri dul a corlaod, go fad ri tuirpíod agur cuaird ri fém agur a mac a corlaod fheirim. Go deimhín corlaod ri go compóriteac an oibhre rim.

Ag bpráeado an lae, o'ímpis ri agur cuaird ri a baile. O'fiarrpíng a h-ataip d'í a' riad ri le trá lá. "Béird fios agad é rim ariopt, a' atáin," ari ríre. B' go mairt. Le tuitim na hoibhre támáis an tráip feap mar a ghnáthac. Go deimhín o'írgin ri gáin a déanamh nuair a buail feap an óir agur feap an airgead uigte írteac. Ni fad riad i bprád írtig nuair a péirteig ri tae d'ob. Agur nuair a b' riad a' go ói an tae reas o'íapp feap an airgead uigte é fém a pórás ac fuairi ré an fheaghsa céadra. Annpri o'íapp feap gílan an ceirt céadra agur dubairt ri go bpráfod.

"Ónu, céadóir tá opt, cop ari bít," appan t-ataip, "dá pórás rim agur a' fágáil óir agur airgead 'oo diaidh."

"Ó, ir geall go mb' fios agad céadóir tá opt," ari ríre, a' tappaint amac láimh a colceataip ari a bpollic agur d'ub cailleamh ari an mbóir, "rim é a taibhdheanach cé'n rópt b' pórás rib-re agur a mpréan ca bprágáin rib an t-óir agur an t-áirgead. Pórás a ghnóire le náipe agur o'ímpis riad agur gílan riad leod. Agur ní fada an dhuine uafal ná a inighne uafal rim amac feap an óir ná feap an airgead. O'innis an inighne an fígha tráip riad d'ub h-ataip agur nuair a' m'ntí ri d'ob mar ari an feap gílan agur a mactair léiri, b' meairt cap bárr aige ari. Agur le fígha geall a déanamh te, tug ré a inighne don feap gílan le pórás agur b' raoisgal ruamhneac acu uafal rim amac.

SIOBHÁN BREATHNAÍC,
pol i laphainn, leitir Moir.

SEÁN Ó NEACHTAÍN,
Lón-ceannairde.

TAO, TOBAC, BÓTÁILTE, FION NAC FEIDÍN
A' fára.

SRÁID TREASNA NA GAILLIMHE.

AN CHEAC BHÉONAC

'Sé mo cheac bhéonac san m'áruír apí an róid éadan tisí,
nó i n-áit eicín i n-dáil leat a rtóiríín ó mo chroíde,
lá fada i n-dáil leat apí rtóil in mo fuidé,
mura a mbí mo láim apí do báin-chior
dóisgeair opim í.

Ní béríod do láim apí mo báin-chior go deo
deo ná ciorcde,
ná i n-áit apí bit i n-dáil liom apí rtóil na
m do fuidé,
'Sa n-áit a n-deanfá gáipí ní ólpainn ann aon
bháon
Bhéan glar deo' fágaltur ní tiocha apí
m'áruír corcde.

Dá mbeadh mo curú óipí buriúde in do phoca
ma bpiorai gáipí 'vláit',
Mo buaile abeit dá feolaod íp mo fuiinneac
a'beit apí riubal,
Ciontachnóna beit do do phosad ré b'ait
liomra riúv,
Nó ag ól fiona apí bocht leat nó i b'fhlaitír
áit púar.

Ní béríod do curú óipí buriúde in mo phoca ná
ma bpiorai gáipí 'vláit',
Ach tabhair aipe do t'anam ó liat' do cál,
Capéannar a' leanna reo ní gniomhuit aip ac
cál,
Má gábhann tú an bealaic ná gáib' r'fead
éigam, ní eileoca mé tú.

Cuirí tú bhéas apí mo r'gheim a cálionn
clannac íp níor bpior,
Ná riab do leár apí an raoisí agam ac
curú íp luighe ná bliadán,
Sinn abeit i n-éindis nō go n'éagamhuit,
tar-éir apí báisíamur aipiam,
Abeit i scómháide le n-a céile a céad
reapar fa ríab.

Muiré nac fhuirfa dómha an áit reo a
chéigean le mo raoisí,
Agur gáib' áit eile a ngabann turpa trív,
Nó 'm' aonraic ní ceirdim un aifíunn aon
Dómhnac trív an mbliadán,
Níl ve rpléid agam' na béríod rím leat ac
an oipead le fiad.

D'airípír mé d'á mamaí é, íp níor báisíam
mé aon bhéas.
So riab mé 'vul i lionnadh le aipainneacá
on éag;
Níl agam an tráct a ngabann tá an ríos
tar-íp ríab
Ach beannach leat! marí gáineamh níngao apí
báisíamur aipiam.

SEAMUS MAC CONCHAOLA,
mag. Cúinn.

STORTHA AN MHALOIDIGH,

in GALLIM.

BRÓSA GLEASALACA.

DÁ NUÍOL LE LUÍCT
SIOPAD.

Tae, Fiona, Biotáilte, 'Cuile Sórt apí
feadar.
miceál Breatnac,
An Ceapnós, 1 in GALLIM

m O hainnílde,
Taoráinean-oibhéas,
Spáisr chearca
GALLIM.

Cuile ríos apí a faoipire.

SGÉAL FA MIOL THOR.

O'intig me lá bpedig rámharó' r me a'
vul apí cuairt ag daomhainteacá vi
tisí ag Rinn Maoile. Bí me a' vul riap
dotar eridír d'á chnoic apí bhuaic loca. I pé
an t-ainm atá apí an loc reo loc fiad. Tá
loc eile uaiti riap a utugann riad loc
thum na Muice uipti. Tá doradail leit-
ceatapháma mille eridír an d'á loc.

Bí me a' riubal go bpeás rocaip mapí vi
an lá an-meirib. Conaic mé feap a' teast
cugam an bocáip. Se an t-ainm a' vi apí an
bpeás Seoirse O Conchubair. Tá ré ma
cothairne aip oileán beag i n-áice Cuamh an
Lionáin a utugann riad inniu Beagna aip.

"So mbeannuige Dia 'r Muire Óuit," aipí
Seoirse.

"So mbeannuige Dia 'r Muire Óuit,"
appí Tomáir, "Ófuit éan r'géal nuairde
agam," aipí pé.

"Nil," appí Seoirse, "ac cuairt me tri
gáib' mór ó conaic mé ceana tú."

"Cé'n gáib' é," appí Tomáir?

Bí me lá a' vul ag iarrsairneac. Tug
mílium fean-pota a' vi agam agur gábhálin
móra agur r'plamcin temeád. O'fáiruis
mílium temeád ra bporta agur nuair a' vi an
temeád dearsí cuip me riop glaicín fatais
dom fém. Táirgains me cugam brian agur
cuip me riop a' riopad é, agur nuair a' fáid
balad an eiríg apí fud na fáirise támie an
miol móra agur fliúis pé me fém agur an
cupac. Nuair a torais an temeád a' vul apí
ópmi irtig i mbolg an beitig móra, toruis
me a' gábháil leibhír d'á curu feola agur
dá gábháil apí an temeád. Nuair a toruis
me a' gábháil a curu feola toruis a curu
fola a tigeacáit agur nuair da móra leip a
vi me d'á gortú cait pé me fém agur an
cupac amac aip a déal luat go mairt an
tráchnóna rím.

Nuair a' d'éigis me apí marom lá'í ná
báireac vi an miol móra caillte idir na
carrasairneacá ra gcladach. Cúinnig an
típ a' feascant aip nuair a cuaila riad go
riab ré ann. Céad feap agur leitcead ban
a bhoí a' riubal riap agur amach aip a
dhuimh bi pé com móra rím. Tá a' d'á gáill
fochtáin agur iad greamhúighe d'á céile
agur iad ma d'á liagán gáeta ag
teac móra Coiméil Tompon.

Téidéann péipe capall agur cónaire ir-
teac íp amach rítu. Tíosí apí fad agur
tíosí apí leitcead a' vi inír na hait a' vi i
mbárr a earrbáill agur d'á riad mapí rtóilini
as go leor daomhain i gConamara fóir.

TOMÁS BREATNAC,

Gáib'

AN DALL A FUAIR A RADARC.

Bí dall fad-ó ann fan am a riad an
Slánaigheoir aipí an talam. "Bí bean ag
an dall, ac ní riab leit-riúim aici ann agur
diob' rí ag imeacht i n-éindí le feap eile,
agur diob' an dall doct go báonac ag im-
eacht leip fém. Bí fora a' gábháil cait la
e fém agur n. peadar. Bí an dall e fém
a' fmeáraist a' gábháil an dealais agur
san riop aige cá riab ré a' vul, agur an
bean i fém i n-éindí le feap eile.

"Muiré," appí peadar le fora le
túairisí don dall doct, "mac móra an
túairisí an dall doct agur a bean i n-éindí
le feap eile: b'feapí vóm é inpreact do."

"O náinnír" aipí fora, "cuippe ta feaps
air."

"O muiré," deirí peadar, "du ceapt
duit nádairc a tabairt do."

"Caitfeamhú leit-riúil a tabairt don
bean mapí rím," aipí fora "nó béríod an dall
a' caraidí uipti."

Aip a' b'fionnta, fuair an dall a nádairc
agur com luat agur conaic ré a bean, mapí
di rí táinig duile cumaí agur do lean
ré di. Agur di leit-riúil ag an mbean.
"O." aipí rí leip an dall, "ní riad
i nádairc uait nádairc a fágáil corcde ná
go mbéinn-re i n-éindí le feap eile."
"Ma'f mapí rím é," aipí an dall, "í"

cuma liom fa tubairte céapar a déanfar
ta fém ná é fém."

Tá leit-riúil ag na mná agairt ó foin.

Ní leití abainn a' gábháil le fánaid,

ná inniuinn mná nuair a gníor rí gáipí.

Níl ag bean ac bpeathnú cap gualannu nuair
atá cumhingte apí feart aici.

PEADAR O DEARÁIN.

TOMÁIS.

Bean a' gáib' agur bean a' gáipí
Agur bean eile a fad a putógaite na palai
Agur bean a' vi a cailleamant a náipe,
Agur mear tú cé aca bean ba cháidte?

An bean a' vi a cailleamant a náipe.

PEADAR O DEARÁIN.

DÁ LEABHAR NUÍ DO GAEDEALA.

MAIDIN 1 MBÉARRA I DÁNTA EILE
Osborn Bergin do r'gloibh; a luac
1/6 ériú an bporta, 1/9.

AN CAISE GÁIB. Leabhar nuá-filídeacá
peadar O hAnnpacáim do r'gloibh; a
luac, 1/6 ériú an bporta, 1/9.

CLO NA SCIONNEALL,

44, Spáisr Dawson,

baile áta cliat.

NA RUADAI BEAGA.

Leabhar pictiúirí don Aer Ó, Dánta
Gaeilge ann agur clúdach dear pláct-
míri aip. 'A cup amach ag

CÚLUÍT FOILSÍGTE DÁIBÍS,

8 Spáisr Longear, baile áta cliat.
A luac, 9d. Téarmáis fa leit vo fícpá-
dóibh, vo páirtí ra nGaeadealtach agur
fgoiltáca.

PARTALÓN P. MAC A' BÁIRO,

SRÁID TREASNA, GALLIM.
Dearguséoirí agur Sioll-Gleasadóir Orsay
Eaglaire agur pianó.
Cuile ríos apí a faoipire.

LIAM UA FÉINNÍLDE,
LÉN-CÉANNADÓIR,

Fion, Óeoip, Biotáilte, Tae apí feadar.
SRÁID LIAM TIAR, 1 in GALLIM.

BRÓSA NA LAOI.

NA BRÓSA IS PEARR LE CEANNAC

AS

SEÁN O LAIRÉ,

1 MBARR AN CALTA, 1 in GALLIM.

An Tae a ófuit clia aip le náigaird
Tae, Fiona, Biotáilte i nInnleabhar Tige.

•••••

M. BREATNAC,

SRÁID ÁRD, NA GALLIMHE

Níl aon gríora inír na cailí a ófuit níor mó
earraíde gaeadealtach le fágáil ann ná 45

A. MOON, TEORANTA,

A tholair cultas feap, hataí ban i gáid aon gríora
earraíse fáilear o'fear, bean, ná páiríos.

POIRGONTA EGLINTON, 1 in GALLIM.

FÁINN.

Má tóirfeadh fáinní uait gríos agus cuma-
túirfeadh éiged leabhrán a dhúigíte tú gáel soláit
i n-árasóid ann. Táirbhána ríomhánach an t-áit le
gríos agus cuma- fáinntíl agus obliúid a feartain.

S. FALLER, 1 in GALLIM.

Tá cultas i gcaillte mór ná
ófuit ríomhánach i n-árasóid ann:

ANTOINE O RIAIN

SRÁID NA SIOPAÍ,

1 in GALLIM.

UA FÁINNÍS I A MAC, LÉN-CÉANNADÓIR

Spáisr Dominic na GALLIMHE.

Beata apí feadar apí luac comhrom.

Ó CLOICHEARTAIS Í A COM.

SRÁID NA SIOPAI, 1 NGALLIMH.

AN TEOG ÍF FEARÍN LE HAGAIDH EASPAIDH
MAPPAINN, RIOLTA, Í CHORUAGHTAIS DO CEANNACH— MÁ TEARTUIGEANN —
AN FEOL IS FEARRBÁIT Í FÁSAIL ÍM A LUAC, NÓ MÁ TEARTUIGEANN
BÁGÚN, PICÍN, MUIC-FEOL NÓ BHACÁIN INA RÉARÉP
BÁIT, CÉINIS 45**SEÁN Ó GALLCÓBÁIN,**

FOINGLONTA DÁIM EIRÍNN,

1 NGALLIMH.

SRÁID A CHUAIRT FÉIN NÓ INA CHUAIRT PHÍOBÓL A
DEIRTEAP, CÓITGEARÍ Í NEAMHNUIGEÁIN 'CÚIL DEIRTEAP'
BÁIT, MARÍT Í CAOMHAÍ Í DAN TÁ MAPPUIGEÁIN FÉ.**PROINSIAT MAC CONAMAÍ**

1 A COMHLUCT.

DÍOLTOIRÍ Í REACADÓIRÍ
TAE, FIONTA Í BEATA.
1 NGALLIMH.NI TIG LE SONNNE A MÁIT NÓ ÓFUIL SEAMHADH
BÁITCEARAD GO LEOR ANNURO.MÁR MIAN LEAT ROTAR
MAIT A CEANNADH, NÓ MÁR
MIAN LEAT DÉIR A CUP
APÍN AN GCOINN ATÁ AGAT,
CÉINIS 50**B. MAC AN ÓAIRD,**AN CEARNOS,
1 NGALLIMH.**FEAC!**BI CINNTE Í CÉINIS IFTÉADH GO
DÉIREAD TU A ÓFUIL DO : :BÁDÁC LE HAGAIDH AN SEIMHIODH
LE DÍOL GO HAN-CRUAIR 45**COMÁR MAC SUIBNE,**
1 NGALLIMH.C. DÍOLÁIN Í CLANN MAC,
LUET DÍOLTA SEOR.Díoláin a chuir an teaghlach go apí
n 1750, agus é agus an cléirí na
ngában duibhneadh Íatháin Chiat
1784.6. Luet Díoláin fáinneann an
Clavaig. Seo é an fáinne le
fágáil i náisce.

C. DÍOLÁIN Í CLANN MAC, 1 NGALLIMH.

COMÁR Ó CATÁIN, LON-CÉANNASÍDE,SRÁID NA SIOPAI,
— 1 NGALLIMH.

BÍADÓ, TAE, Í FION APÍN FEABHAR.

TEAC NA H-OLLASRÁID NA SIOPAI,
1 NGALLIMH. .CÚIRTEAGH LE DÉANTUR NA : | Cultar o 50/-
NEAMHNAÍD IRBÁIL AIRGEAD. | GO UCL 80/-.CEANNUING BÁDÁC APÍN TEARTUIGEARTHUAT
45 CÉIN . . .**COMÁR UI CATÁIL,**
1 NGALLIMH.

AIC A ÓFUIGE TU LUAD DO CHUAIRT AIRGEAD.

AN HALLA LEISÍS.SRÁID SEATA LIAM Í SRÁID DOMHINÍ,
NA GALLIMH.

SAC LEISGEAR APÍN FEABHAR Í APÍN SHLOINN.

SEÁN Ó FAOLÁIN, L.P.S.I., POITICINE

TÁ

AN SÁOT ANIAÍ

A RTÉÍOBH

TOMÁS O MÁILLE

LE PÁSAIL Ó

COMHLÚCT ORDEACÁIR NA HÉIREANN

89 SR. AN TALBÓRÍOSÍ,
BAILE ÁDA CLÍAT

CEITHRE RTÉILLEADA (GLAN) A LUAC.

DUINE APÍ BÍT A UTÉARTUIGEÁIN "AN STOC"
NAIR, NÓ APÍ MÁIT LEIR PHÍASRAÍD A CUP ANN,
RTÉÍOBHADH RÉ 45 AN MBDÁINTSEOIR 1.**AN T-ATÁIR Ó CEALLAÍS.**

SRÁID DOMHINÍ, A 28,

1 NGALLIMH.

CPRÍO AN DPORTA - - 4/- RA MBLIADÓAM.

" " " - - 2/- RA LEITBLIADÓAM.

MÁIDÍR LE GAC ÁDÁBÁI RTÉÍOBHADH A CEIRDEAR
RA DPHÍREÁIN CUIPEOGH RTÉÍOBHADH 45

TOMÁS O MÁILLE,

COLAÍSTE NA HIOLRGHOITE,

1 NGALLIMH.

AN STOC.

DEIREAD SAMHRAIDH-LUÍSNAS, 1920.

AN SEAPRÁIN MÓR.OIDCHE ÁIRNEADMH ÓÍOMHÁN EPIUMHÍSCHE I DTIG
THICIL COMÁR Í SCÓIR-FÁIRPHÍSE: TÁP EIR
TAE A ÓL, LABAÍR SEAN-MHÍCEÁL "GIOPPUIGEADH
DUIME EICIN AGAIBH AN OIDCHE ÓÍOMHÁN LE RTÉÍOBH
NÓ ÁIRNEADMH." "APÍ FEAPH AN TIGE TÁ AN CEAD
RTÉÍOBH," APPA MIPE. "TÁ GO MÁIT," APPA
MHÍCEÁL. TÓRUÍS RÉ MARÍ REO —"NÁIRBH AODHÁIN BEIT BEO RAN AM FADÓ.
ÍR FÍOR APÍ PÁD É REO, NÁIRBH AODHÁIN
DON MUNIMENTAIP A MÁIT RAN TREAN-AIMPIRH
MÁIT. 'S BEAGH AN TRÍADH ÓL APÍ TAE. BI GAC
UILE PURO DÁIR TEARDOUÍS UAMH AGAIBH DÓMHIN
FÉIM AGUS BÁN RMN AG ÉILEAMH NI APÍ BÍT APÍ
AN SCÓIRPHÍSCHE. BI TÓGA FÁTAÍ AGUS BÁMHN
ANN, TARS GO FAIRPHÍSCHE, SAORPA NEAMHAR, MUC
NÓ MÁPT IN GAC TEAC PÁ NOUBLAIS AGUS AN
CEANN [i.e. ceann na saorac] DÁ BPHONNAIDH
APÍ AN NGÁDA.MINN IDIR ÓS AGUS REAN GO
FAOTRÁC A CÁPÓDAÍL AGUS A' RTÍOMH LE HAIGH
DÉIREADH A DÉANAMH; BÁDÁC MÁIT FAIRPHÍSCHE,
PLÁNTÉAMHAIL LE HAIGH COIRP AGUS COLLA.
TUILLÉADH BÁN AGUS FEAPH I MÍT NA DLIADNA
AG OIBRÍU LIN, DÁ CUP, DÁ GLANAO, DÁ DÁINT,
DÁ DÁCÁD, DÁ CÉGÁIL APÍ POLL, DÁ CÉPOMÓU,
DÁ CÉUADÉCAN, DÁ DUALAÓ, DÁ FLÍPHÉADÍL,
DÁ GÁIRPHÍSCHE DÁ FIORTA, DÁ FÍOMH IDIR
LION AGUS DÁRRAÍC, DÁ ÓFUÍT AGUS DÁ DUACAO,
DÁ CUADRAGH DÁ GÉALAO, DÁ TOCHTA, AGUS
DÁ DÉALÚ LE É CUP CÉIN AN ÓFÍSEADÓIR LE
DÉIREADH AGUS ANAÍPT A DÉANAMH. SUÍD É
AN T-ÉADÁC A PÁD TEAC AGUS PLÁNTÉ COLLAANN. APÍ SEOCUÍD BÁN ÓS GLEÁRTA GO FIÚNTAÉ
TE RAOCHÁP A LÁM FÉIN. NI MARÍ CARLÍNÍ NA
N-UARÍPHE REO ATÁ DÁ UTÉARPHÁINT FÉIN RAOI
PHIBINI AGUS BALCAIRI MANCHESTER."**GARRÚA AN TUAIR.**NÍL BAILE TUAITE I NEÍPHÍNN, SO HÁIRÍTE
COIR-FÁIRPHÍSE NAC ÓFUÍL CÚMHE CLUÍCHÁIR
COMPHLÚNGÍSCHE EICIN ANN DÁRD ANN DÁPPRÁ
AN TUAIR. CÉ N FÁT? MARÍ IMPRÍ AN NGÁPPRÁ
REO BÉADH AN PRÁICE LIN MA IAPNAI RTÉÍOBH
APÍ TUAIR AG MNÁ AN BAILE PRÉ CÉITE.1 SEACANN DE NA TUAIR REO REAO CUARDH
AN SEAPRÁIN MÓR DE PHUBALL OIRCE. SIN É A TUÍG
UÍGHARÍP AN ÁIRPHÍAM DÓN FILÍÓ.BI RTÉÍOBH APÍ AN NGÉAPRÁIN MÓR, AC
NÍL AM AGAMH LE CUP FÍOR APÍ
ANOIR. CAPAILL MÓR THOM BÍ ANN TUATHÍM
'R CÚÍS LÁMA DÉAS APÍ AIRDE, DÁT DHOCH-
DANN, MUING AGUS PHUBALL DUBH, CORA TORAISS
BÁNA SO CUPÁIN NA NGLÁN, AGUS NA CORA
DEIRPHÍSCHE—CEANN ACU BÁN SO REIP AGUS AN
CEANN EILE BÁN SO BLÉAN. SIN É AN FÁT LE
GO UTUGTAÍ STOCÁI AIP. NIOPBH É MIANAC
CONAMHÁNA BÍ ANN, AC DEIRTEAPH SUPÍ ANOIR
TAPI CUAN TÁMHS A STÁIR. BI DHEAM
EICIN I MB'LA' CLÍAT A DTUGH RIADH DEPART-
MENT OPTU BÍ APÍ TI PHÉABHUR A CUP APÍ EAS-
FIOLPHÍSCHE AGUS DEIRTEAPH SUPÍ IAD RMN A TUÍG
A STÁIR AR YORKSHIRE, AC CÉIBÍ CIA APÍ A DTÁMHS
A' STÁIR, A FEAN-STÁIR NÓ A SÁP-STÁIR, BÍ RE
FÉIN 'NA HÓGADHÉ. MARÍ BÍ RE ÓFUADAC NÍ DIOÓ
MORPHÍAN DHOIMHNEARA AIGE AC 'CÚILE DUINE
A' DAIMT A SEABH FÉIN APÍ. NUAIHP BAINPHÍ AN
TRÍADH DÁ ÓFUÍM A COMÁINT RUATH TULAC-
AN-LEACTAÍR, AGUS PHACAO-RA I MBHANNARD
DÁ MBEADH PHÍEM MILÍP APÍ AN BAILE SO
MBEADH RÉ 45 AN NGÉAPRÁIN PÓIMH MARDIN.
NI PHÍBH LEIT-RTÉÍOBH APÍ BÍ A' DUL APÍ A FON T
DÁ CHAOB RMN DÁ MÓR APÍ CHNOCH-AN-DÁIMH BEADH
CAPAILL IPHLÍSCHE BEADH AG ITE TAPI CLARDE NÓ
A LEAGPHÁD MAOL-BEAPNA LÁP NA DÁRAC RÉ
"STOCÁI" BOCHT CUIPPIDE FÍOR LEIR. BI RE
COMÍ CLÍSTE IR NAC PHÍBH ÁIT APÍ BÍT A MBEADH
PHÉABH MÁIT NAC MBEADH "STOCÁI" ANN RAN
OIDCHE AGUS NUAIHP BEADH A FÁIT ITE AIGE BÍ
RE APÍ PHÍUBAL ÁMÁC CUN LUIGE APÍ CHNOCÁN
TÍRMH AGUS A DÓCAMH A COOLADH. DUBHÁINT
COMHARTRA LIOM "DÁ MBEADH PHÉABH MÁIT
1 NGÁPPRÁIN NA SEALÁIGH TÁ STOCÁI I NÍDHN
A DÓCAMH ITE ANN AGUS A BÉIT APÍ AIR PÓIMH
MARDIN. PE RTÉÍOBH É, BI MAITEANAR LE RTÉÍOBH
AIGE IN GAC UILE MÍLTEANAR SO PÓEADA RÉ
1 NGÁPPRÁIN AI TUAIR.OIDCHE ÁIRNAM, MARÍ BÍ AN T-AMPHÍREAPH AIP,
CUIPEADH TÉADH CHÁIBHE MARÍ LONCAIRP AIP,
AC NUAIHP CONAIC RÉ AN PHÉABH PHÉADH BÍ I
NGÁPPRÁIN AN TUAIR BA SEAPRÁIN AN MOILL NÓ
SO PHÍBH RÉ CHAOB RMN DÁ CUP I ÓFUÁD. NIOPH FÁS RÉ
PUNT PHÁÍTE RAN TUAPHAN PHÍOMH-PHÁIDH
T CÍOF-CHUAILBHILL A DÉANAMH DE. PHAOI DÉIHEADH
BÍ RÉ I N-AMPHÍREAPH COMÍ MÓR IR SUPÍ CAITÉADH
PHÍBH APÍ CAOL A ÓFUOMA É AGUS B'EIGEAN RMN
PHANAETH MARÍ RMN SO DÓCAMH NÓ MNÁ APÍ
MARDIN LEIR AN PHÁÍTE A CHORAO. SIN I AN
NUAIHP BÍ NA HUAIL-GÁRTA AGUS AN HULABULÚ.
B'EIGM AN PHÁÍTE A SEAPRÁIN DE CORA AN
SEAPRÁIN BOÍCH, MARÍ NIOPH B'EIGEADH A PÉI-
TEADH APÍ CHAOI APÍ BÍT EILE. NIOPH B'EIGEADH
PHÍLAMH LEIR NI ÓFUÍDHE. AN T-AM RMN BÍ
PHÁDHAIC ÁIRPHÍSCHE A CEANNAC CAPAILL LE
HAIGH AN AIRPHÍSCHE AGUS DÍOLAO STOCÁI BOCHT
AGUS CIOMHÁNEADH ÁMÁC É DÓN ÁIRPHÍSCHE TEAR
A' THÓRIDH LEIR NA BOER BOCHTA. NI PHÍBH RÉ
PHÍLAMH DÓ-ÁIM AC OIREADH. B'EIGEADH SUPÍ
MARÍ SEALL APÍ AN GHEALÁDTAIP A CAITÉADH LEIR
I SCÓIR-FÁIRPHÍSE NAC PHÍBH A GÉAN APÍ AN
SEAPRÁIN NIOPH DÓMHNÉ NÁ AN DÍALLAIDH BÍ
APÍ A ÓFUÍM AGUS BÍ RÉ PHÁÍOTE SUPÍ É AN
SEAPRÁIN BOCHT A CHUPH COÍPÍR I GELUAPA NA
MULLI AN T-AM APÍ PHÍEADHAPH APÍ GCAIT.CUAIDH AN PHÍL DÓ MARÍ LEANAR:
A SEAPRÁIN MÓR NAC PHÍAS DO RTÉÍOBH NAC
TOMHA ÓFUÍN TÁ I T-INTÍNN,
TÁ COIRP DÓ LEOR ANNURO DO DÍALLAIDH 'R SO
DEIRPHÍSCHE NIOPH CHUPH BÉIT DÁORP LEAT.
TÁ CUIPEADH TABAHTA DO DÍALLAIDH AGUS BÁDÁIL
MUÍP B'EIGEADH FÓR IMPÍDE,
SPÁR BEAGA TABAHT TUIT PHAOI 'N NGLEO SO
NDÉANA TÚ LEO DÍOLARBEACHT.

Tábhair fios do cár amuisg don mhaileas
'r gúinrdir tár a tip é,
's má molcas opt é 'r amhlaid 'r dona e
caitfe tú é a ioc leo.
Ae ríspiorad capta cuig Siogairde an Ráid
'r é ma bhrácais Saeoil é
's a pháid ve fánaithe ariam rám áit ní leigfe
ré tú i bpriúrún.

Díoltasg celc agur feamainn theas 'r
ní ciúinna riad pişmínt duit
Ae tábhair leat reifte go láscac oilte 'r
raoibhreacá tár luac na vísce leir.
Buail an fánaithe úd in do mala agur
tábhair tár lár an aonais é,
nó tábhair map tálle o'físeadóir galra
é, agur múnfe ré do ceird roit.

Buail anom do hárann nua nuaip béal
do mala lóna
Síor le páirí Óróisead Áta, Connadair
an Cláir, agur lúimneac;
ná fág cúnne i gCúige Mumhan; riubail
apí fad poitlánge
'Sur ná fág fear ceapt ó Léim go Saillim
nac rpheacfa tár fad ní rím.

Imris real do Róiscomáin—cuip eolap apí
na daomh
Bi an Cappairis lá 'sur ba mairt an áit bheit
na timcheall.

O Ciappairde go Sligeac agur apí air go
n-linn 'r mairt mo comairele 'r déan i
Ae má capas cura ven apí opt reacan
iad go cinnite.

Annpín gléas do chulait gairge opt, do curo
apí agur éadaise
Bíod do cota fios leat ríbheacá agur
poll apí tóm do bpríte.
Na leig amach do ciall i gceapt; bíod
neall apí fad do bláirfa,
Agur sac caillín ós do ngsaibh an fad
buail uipí clóca dphorðeacá.

Níl fios a'm cia 'r feapí duit rím na mala
beas a déanam
Agur a lán earráide tár sac dphorðeacá a
chabairt apí fad na tíre.
Trumpair cedil 'r tairpí bprós, tosaí tobac
'r ríaoirín,
Céir 'r pacá, coprún, hataí, agur áthar
cotaí 'r bpríti.

Tábhair leat aillim: na déan faillige agur
mádar le cup tairc,
plúiní fárrim 'r mairt an tairc é, ceannos-
cap so daor é,
Nuaip béal tár ra riopa tábhair leat
tuilleam riopra bán 'r riopair,
Siova tosga nac mbeir lobta 'r cuma domh
nó buidé é.

Bíod leat díplí 'r captaí le haist páirtoí 'r
móide do ghnáoi é,
Síorúir fártá cloca-pháidín, nufai agur
lárái daora
Bíod iomad biopán leat in do lámha agur
cruinneocá mná 'do timcheall
Agur tábhair leat borga dubhán duibh, agur
ceannocá mé fém foimh tíob.

AN T-ÍASNAIRE.

TEAC AOIDHEACHTA 22 plás
GARDINEIR,
AN PLEIMIONNAIS, at cliat.

Agur Gaeálac do Gaeálac

TA 80,081 Síopai i níriann
le déantur Galra a óst.
110 ólámluirne ac

EARRAIDE RINNEAD
1 níriann.

O Glarán 'r COM,
11 Spáis Uachtarach Ul Connail,
1 mbáile atá cliat,

AB NA MBRÁCAIR DÁN

Sa réamhaoi deas i n-aimpír na
Caillige Sháinni úd, bampiogán Sarana,
bi maníptír O'Orí na mbrácair Dán i
nDún na nGáillim. Bi rí ríordte i n-áit Óam-
gín i ngsiodán uaigneac den tip. Bi toc
apí taoibh 'd, agur alltaca móra ag einge
ruar apí an tairbheacá. Ní pháid teac na
baile ba goille ná tár mile 'd. Ní pháid Gleo
ná torann le cloí tairbheacá aír ag ruamh na
fárrige i ngsair 'd a' déanam coigealair
le guth na mbrácair a' canntam na palm.
San mbinn tairbheacá den maníptír bi fiumneos
tíopeas of ciomhna haithe. Apí marom So
moc nuair a bhoíod an rasart a' leigear
Aifíunn tágad an tairbheacá i gceart tairbheacá
an bphumneos rím, agur é comh geal le aip-
sead, agur é a' roillírui apí an fóthairt
naomha bhoíod tár ofrúil ruar ag an rasart
do Ríg na Ghlór. Bi neart de maoim an
traoigair ag na bhrácair. Anoir agur apí tairb-
heacá taoireac de Clann Domhnaill i gceart
cúcu le deirfead a faoisail a caiteam i
reinbír de, agur ciubháid ré aipsead leir.
Feap de Clann Domhnaill a bi rán ab a bi
apí an maníptír an uairi rím—an t-Atair
Colm. Bi gaoil gairid aige le aodh Ruadh O
Domhnaill.

Silpead leir an áit uaigneac a pháid an
maníptír ann, nac otiofárad bhoíod ná buad-
airt comh fada leiti. Ae bi na Saranacha a'
cneacád apí fadu na haithe, agur ní pháid aon
giodán fílán uatu má bi éadair apí dit ann.
Táinsig ríseala cuig an maníptír—ríseala
nád binn le cloí—fá ghníomhartha na Saranach
apí fadu Cúige Uladh. Fá cneacád agur
mapubh na mbrácair, fá aodh Ruad a bheit
apí a ceilead, agur ríseala apí a apí, fá
cumhaist na ngsaibh a bheit bpríte, agur an
lám láirír ag an Saranach apí fadu na císe.
Bi fios ag na bhrácair bána annaist nac pháid
aon tráil acu le cabair ó aon áit ac ó Dia,
agur éait fad na laethanta rím a' ghuilde ní
ba tóirítear agus ná ariam céana, agur
fáitíor opchu i gcomhúidé go mbeadh na
Saranacha, ma mullac le tigseac an tairbheacá
márais.

Agur bi, ac i'f teastairi uatu a táinsig
i doiríce a' nád leir na bhrácair bána ghlánaid
amach agur a n-áit apí a ghearr den
traoigair a fágair in a viaid. Ba bpronaic an
lá e'f rím ra maníptír. Cnuinnis an t-Ab
na bhrácair le céile, agur d'innír ré an
dphoc-ríseal tóibh.

"A bhrácair bána bocht mo chorfóidé!" apí
reifean, "tá lá apí ríseala apí fágair ra
deirfead. Beirid an t-airgeann deirfead tár
leigear annaist leir an maoineacán amáipe-
ead. Ní pháid ceol apí palm ruar go cataoip
Dé apí an áit ro níos mó. Bi rán agam uair,
mapí bi rán agairbheag ré go scáifeamhur apí
fágair annaist a' canad molta Dé agur a'
déanam apí n-anam, agur annpín nuair
seobhamhur bár go rínpíde apí ghnáma ra
neilis rím amuisg i mears naomh na mbrá-
cair Dán. Ac ní hé rím an cinnéamhant a bi
ag Dia d'inní. Beirid ríbheag amáipead apí níos
caorac gaoil tigseacá, agur mire bprí-
teachairde apí mo ceilead ó na madraí
alta. Fad i'f bi mire or bpríteachairde apí
tigseacá. Slac ríbheag mo comairele i
Scómaine. Slac an comairele deirfead reo
uairí anoir. Bíod foisír agairbheag, agur
cuijigír bprí munisgír i Ríg na nGáillim. Lá
eisín, le congnamh Dé, beidhmuirí cnuinniste
le céile apí ra Tip déannuigthe úd nac
mbeirid aon ríseala ná ríseala macti go deo"

Staoí ré. Bi meacan ma ríseala le
fionn caomh agur ní pháid ré i níos mó
márais.

Sa deirfead labhair an bhrácair Ciapán.
"Tá an t-Atair Colm a molaír poig 'dib,"
apí reifean. "Molaír-pe tñoro! Tuige a
bpháramair an ríbheag reo in apí níos
caorac gaoil tigseacá, agur mire bprí-
teachairde apí mo ceilead ó na madraí
alta."

"A bhrácair Ciapán," apí an t-Atair
Colm. "Ní hé an t-airgead bhoíod a bheit
a' déanam inníde duit an lá bprónac ro,

nó cé'n mairt an tñoro? Níl apí ná fadair
agam."

"A Atair," apí an bhrácair Ciapán
"ní marí rím a ceap mé a labhrócaid vime
de ríofeath Ul Domhnaill. Náid ferid leat
ríseala a cup ag aodh Ruad?"

"Cé an mairt é?" apí an t-Atair Colm.
"Tá aodh Ruad apí a éamháint, agur tár
a apí ríbheag. A Ciapán, ní marí rím a
ceap tár a labhrócaid vime de Clann Dom-
hnaill. Cé'n éas, an gceapann tár a labhró-
caid Cipriost?" Níor labhair an bhrácair
Ciapán ní ba mó.

Annpín glacádair comairele le céile.
Socruigead go scuiread an t-Ab agur
vime eile ríofeath an Uír i brolac.
Níor tuit an crann apí an mbrácair Ciapán.
Ina diaid rím ríofeath go vteichead an
t-Ab go Conamara—áit fócaír náid fhiach
cumhaist na Saranach an uairi rím agur go
otuibráid ré na fócaír órda deannuigthe
leir.

I fad oideach o'fág na bhrácair bána a
maníptír ma níos mó, i fíubail fadu leo apí
na bhrácair móra leatana gaoil tairbheacá
apí a ceile, ac ma diaid rím, ní
fhead ré an maníptír ná an ríofeath a
cnuinnis i brolac innti a leigean apí a
ceamh. Tá mbeadh an t-airgead rím aige,
bhead ré ríofeath an lá i'f ríordte a mairfead
ré. Táirfead an ríomhairead é, dap leat,
a bheit ag bhrácair O'Orí na mbrácair Dán
ac if eol d'inní go pháid lúdáir imreas an
Oírtal déag. Ní hé go pháid an bhrácair
Ciapán go vona map rím. Deirfead ré a
curo upraighe fa maníptír comh déanach
le céile, agur comhigead ré na Ríaglaíca go
niomlán fheirm. Ac bi aon loct amháin a'

DU CEAPT DA SAC GAEÁILGEORÍ I MBAILLE
ÁTA CLIAT GAOIL TÁIRBEACÁ

AC

ARÁN

UÍ

CÍNNÉIDÉ

AN T-ARÁN IS FEARR DA NÓSANTAN

124 GO RTÉ ISÍ SRÁID PARNELL

Agur

BAEUS NAOMH PÁDRAIG,

BAILE ÁTA CLIAT.

GÚCAN—3141.

GADAC GAEÁILAC APÍ FEABHAR LE FAGHTÍ
PROINSIAS MAC DONNCHAÍD A COMH;
: : 1 nGáillim. : :
A CHUP OLÁTHAR: GCOINNÍREADH LE DÉANTUR
NE HÉIBHÉANN A CHUP 'UN CINN.

baint leir i gcomhuriúde—don catú amáin nac bhfuair ré an ceann i fhearr ariamh air—ré rím dühl gan airgeadó. Rinne ré a dtíceall, mo dhuine docht, ma agus' ra manírtip, agus fil ré go hain an ceann i fhearr aige air. Ach nuaip fuair ré é fém amuis fa'n raoisal móir i bfaró ón gcongnam a gheabhdh ré gan Oíró i láithear, bí an catú air na amáin. Táid ré i na ags'. Táis ré na báistí air fém ag iarrachd téigice. Táraig ré comhluadar daomh. Ní hain don maitiú ann. Bí an catú air i gcomhuriúde. Sairbhreas! Sairbhreas an Uír!

Fuair ré é fém lá i ngair don áit a hain an manírtip. Cuairt ré ipteas an corán i mearsg na n-alltachas. Bí an tóic annamh, agus na cappalaisreasa. Ach pian na manírtreas ní hain ann. Óruito ré ipteas go dtí an áit. Conaic ré annamh go hain ré doidhce—doidhce ag na Saranac, air nuaig, An bhfuair riad an rairobheas? Cuairtai ré eapt cuile áit. Cait ré dá lá leir an obair rím. Níl eipis leir. Oimicis ré leir ac mionmáis ré go mbeadh ré rairobhí da gcailleadh ré a anam air a son! Ní hain ceapta aige céin éaoi a bhfuigeadh ré an rairobheas, ac bí ceapta aige nac reasfhar thara iorú é fém agus é.

Oimicis ré leir. Ní hain fior aige cá hain ré a' dul, ac lean ré an báctar a bí fá n-a éora. Bí a mionmáis gnotas ag iarrachd beart eigin fágail. Níor aithis ré gur fiubair ré ipteas air longbord na Saranac. Táinig gusanraí air. Óreasthus ré eapt. Ní hain domhne le feiseáil. Bí fuaslaí air claire i ngair uð. Léig ré é. Bí cùis céad punt le fágail ag an té a chubair rgeala fán áit a hain abhainn na mbráctar Dán le fágail. Léim a cpoide. Cúis céad punt! Ach a ab fém!! Agus na laeteanta rona a cait ré leir gan manírtip!!! Táinig riad air aige an uairi rím. "Ní mníreád-ra é!" air reisean leir fém. "Dá n-imníginn bu meara mé ná lúdar." Siubair ré leir. Ní hain ré i bfaró imtíse go dtámh an catú air air. Annamh air taobh an báctar, san domhne mar leictair, feabhadh an tróid. Da cnuaidh, cnuaidh an tróid iorú an mait a bí ann agus an t-olc. Agus gnotus an t-olc. Oill ré air aige. Ipteas gan áit a hain na raiigdiúirí a cuairt ré. Tugadh oír comhair an taorígs é.

"Má cuireann tú fuireann raiigdiúirí uom go Conamara," air reisean, "gheoba mé an t-abhán."

Má bí tu ariamh i Maigh-Roif i bprobal Caimha, tá fior agad go bhfuil áit aibh ann uð Cnoc an Caileann. Ír ó Naoimh Caillín a fuair ré an t-amh rím. Níl aon pian le fágail inmhol aibh an mbochtáin a minne a t-Atair Colm, ab Oíró na mbráctar Dán, fá bun an énue rím nuaip teit ré air Dán na hÉall go Conamara. Cait ré tamall mait annamh, a' déanamh a anama agus a' cuip eipte i oíche aige i n-aigslae a báir.

Táinig gcapairfeáradh eile go Maigh-Roif lá. Cuip riad ceirteanna air na daomh fá'n bhfeáir a bí in a comhuriúde leir fém fá bun cnoc an Caileann. Ní hain fior ag na daomh thara faoi, ac go hain gnáir airtseas aige. Nuaip ghabhadh dume air cuairt cuige ra tráthóna, b'férdirí go ndéanfarad ré leir, "Lar an roil," agus déarfarad reisean i gcomhuriúde, "b'fearr an eomhainn a laradh." Cuip rím i scuireann don bráctair Ciapán—eirean a bí mar cheoparóe ag na rítmairfeáradh—go hain an gnáir céadna ag an Atair Colm ra manírtip fadó, agus bí fior aige annamh go hain an cùis céad punt raoisigte aige.

Cuairt na rítmairfeáradh eigin an mbochtan, agus ghabh riad an t-Atair Colm. Nuaip Óreasthus an bráctair Ciapán air, ír air eigean óaircenis ré é. I n-áit an fír bhreáis láidirí air cuip ré riad leir a' fágail na manírtreas, ní faca ré annamh ac feanfeáir cromha, caritte. Bhual airtseala é air an móbhainne. Conaic ré annamh go roilleap air clear gnána a bí déanta aige, agus a anam fém caillte aige mar gheall air airgeadó! Táraig an tróid air iorú an mait a bí ann agus an t-olc. Da ghearr an tróid i bhuair an mait. Cuairt ré annamh ag an áit a hain an t-abhán.

"A Atair Colm," air reisean. Óreasthus an fágair air. Oíaircenis ré é.

"A Bráctair Ciapán," air reisean. "An tú rím?"

"Ír mé," air reisean. "Ír míre a minne an clear reo. Tá mé comh dona le lúdar. An fíordi go dtiocfaidh ré go raoisal go maitear domh é? Tá mé ag iarrachd maiteanair agus páirbúin oírt."

"Á, a bráctair voict!" air an t-Atair Colm. "Maicim óuit é. Is é maiteanair air Óra reisim, agus gheoba tú é."

Láir na mórach, fuair sí na rítmairfeáradh a' toraig air an airtip air go Dún na hÉall, siubairt an t-Atair Colm leo go hain eipte i oíche aige air Oileán Chua' na Caile, acaip beas gearr amach ra bhráighe, agus ó bí an báir i ngair uð nae hain aon mait uð a bheit óa fágail ma dhair. Siubairt ré leo go dtairbheánpaodh ré an áit uða go dtéagad riad leir. Níl call a hain go dtámh. Siubairt ré feirfin leir an mbriáctair Ciapán i hÉaileálse Leitgeal eigin a fágail le fanaist riad. Nuaip bí riad a' dul i oíche inr an oileán, cuip an t-Atair Colm feair amach air cappalais, agus cait ré hóra amach cuige le feirfin a déanamh air an mbád. Comhís ré fém gheim air an hóra go hain riad uilis air an talam. Annamh cait ré an hóra amach ra bhráighe agus ius ré air na mairi párma agus oíomair ré amach ón ghean. Nuaip conaic na rítmairfeáradh eárho a bí déanta aige, bí fears an domhain oírtu. Lean an fágair don ionamh gur fhois ré talam. Bí an bráctair Ciapán a' fanaist leir. Oimicis riad leo air an bpointe roip go Camur go hain a tuigtar Leitgeal Móir air. Mairi riad annamh go bhfuair an t-Atair Colm báir. Cuairt an bráctair Ciapán air air annamh go Dún na hÉall, agus o'muir ré rgeala báir an Áibh dá mhumhá. Tádó riad air tuigte a' cuile bliadán ma dhair rím go dtí a uairí i peilis Seana Maoilín i Leitgeal Móir.

Má cuiginn tú cuairt go Conamara don uairí, agus má bionn tú i Maigh-Roif, tabhair cuairt air oileán Chua' na Caile, agus feisce tú an cárth a tóigeadh oír ciorn poillige na rítmairfeáradh a' oífág an t-Atair Colm air an oileán rím. Aírinn tabhair tuigte roip go Seana Maoilín, agus cuip paróip le hanam an Atair Colm. Fiafhiúis de mhumhá Leitgeal Móir an bhrúil aon ainn eile air a mbaille. Déarfa riad leat Leitgeal Móir na Coille. Aon ainn eile? Déarfa riad nac bhfuil. Ná chead iad. Tá Sé Leitgeal Móir i Dóimhnaill an t-amh ceart. Tuigte? Tá fior agad go dtígead uimpi de Clann Dóimhnaill air tuigte air uairí an Atair Colm cuile bliadán. Sa déiseas cuip dume acu roip inr an áit. Lé inn am a eosmhuis ré Leitgeal Móir tar dapair amach, agus iuair a cuiread an t-amh Leitgeal Móir i Dóimhnaill air an áit rím. Ír uairí feirfin fíoláin an Dochtúir Labhráid O Dóimhnaill, a bí i na eardos air Óisogóire na Gaillimhe ra mbliadán 1845.

GLASCU

A CLAIGEACHT—GUNNA AGUS DAIGHNEAD.

Cuip do píce air bárr do gráda, Táis uairí rím é go dtí do bártá; Coircéim air agair agus tabhair uait fáctar, Air air air agus bí air do gárra.

COMHAIREAMH.

A haois ír a' do: Cá bhfuil an uð? A' do ír a tó: Leir an laos. A tó ír a ceatair: Cá bhfuil an ceatair? A ceatair ír a cùis: Tá riad annamh. A cùis ír a ré: Cá bhfuil na gead? A ré ír a geact: Tá riad i n-éimeact. A geact ír a hoict: Cá bhfuil an loct? A hoict ír a naoi: Táir ma luig. A naoi ír a veic: Tar i leit. A veic ír a naomhdeas: Ar reo go céad. A naomhdeas ír a uð-deas: rím é an méid.

An leat an bean, a Táis? Ír ionann gur ead, veip Táis. Si mo bean a mactair agus 'fír mo mactair a ius a hatair. A mgean. Seán ó ceallaig.

ÓPÍRTÉATAIL Í NA MNÁ

Tomáir Óreasthus, Gába, a' o'aircenis.

Ópírtéatal ré a cum é. Bí ré air riubhal air fead feacht mbliadán a' tarrant leabhrá riord air na mná. Rinne an bean clear oír a comh agus cuip ré rím fears air—cuip rím—agus óis ré na leabhrá aé don billeos amáin a tóis carlin a bí ma comhuriúde ra teac. Sin é a hain le fágail den méid a bí déanta air fead na haimpripe:

LAORÓ NA MBÁN.

Cailleadh Áthair le mnáoi, Táidé an ní agus a mac, Samson ciú go mba tóean, Agus ca bhfuil an té nae meallpád bean.

Fadóis temeado fá loc, Ní coigeadal cloiche le cuan, Comháiple a tabhairt do mnáoi buirib, Ní duille de oír air iarrann fuair.

Súil peite iorú óa tóeád, Bior ag bean na gceáonta lúb, Veip íi ton don dá-peas, Ach níl fior ag éinneadh cail a hún.

Bean ír tanairdeá ná taobh Lamdein, Bean ír aitíreáidé ná tom díri, Bean ír teibh ná na tóí teintí Si an bean éamhach cíntí a mill mir.

Ná pór bean mar gé, Tá ri gáir, gállóideac, Ná pór bean mar gábar, Tá ri i gáir, goibéalta.

Ná pór bean mar caoimh, Tá ri min, macánta, Ach m'a fágann tú bean mar madao ná fágair leitiú coróde.

LAORÓ NA MBÁN.

Ná pór bean mar círc, bean gliocharac glóras, Ná pór bean mar laca a bior mi-chreorac, Ná pór bean mar gé, bean gáir gállóideac, Ná pór bean mar gánnadál fad-mumhálaic gáibteac

Ná pór bean mar gábar emairteac, Ná pór bean mar muc, bean codlatac gáorac, Ná pór bean mar capall tuicántac, taobhac, Ach pór bean mar caoimh, bean min macánta

Ná pór fímeas agus ná pór glámos, Malai gán náipe agus eadán tóana, Ná gáipe gán éifeact, ach pór céile breas éadtorom. Béar fíalmair cláit, a mbéid mém béis ma héadan.

Má'r fior do cás, a déanfar duit eadac agus fuaghair do fáit, Agus nac náéanfarad airceir air an bponne i n-áit. Pór an bean báin, daí mo lámh, if mait' é a hún, Ach ná pór an bean huad le n-a leigseas anuas fábhair a fáil.

[B'férdirí go mbeadh an curio eile de'n laoró reo ag dume te luct leigthe AN STOC. Tá ri point éamhach air na mnáid, ac b'fír i a clo-bhualad ma hiomlán.

SEÁN MAC GIOLLARNÁT

SEÁN-POCLA.

Mí hár liom teac móir gán táipleir, Mí hár liom cláirfeas gán téad, Mí hár liom bean ós gán náipe, Mí hár liom gáirí gán éifeact, Mí hár liom carleán a bheit air móim, Mí hár liom fogaír a bheit a feartann, Mí hár liom bean dona air mná iarract; Mí hár liom piaca bheit air fágair?

Doire Uí Órlaom

SEAMUS.

Siuðair mire Tuac-Mumain iñ baile mór,
Sleáinte uaigneach agur Gleannnta fhaois,
Ó Coirceas na gCuan go Óeal Óta na Sluaig,
iñ cuigaoi annas go Gaillim apír.
Cait mé t'ri páise ap boro i gCionn c'Saile
A' riop-ól na scártá iñ a' reinnm ap mo
riop,
iñ ramail de mo shrád seal ní fáca mé ap
an bhrád rím
Ó d'fágá me na rráideanna uo Doire Uí
Órlaom.

iñ aóra! Una, gluairt túra liom-rá,
iñ fás mac húgo ma éilim iñ an bhráoc,
iñ ní baogal coirdé cumá ní Galra duibh
duit,
iñ go oileannfáinn-pe go dulat tá le mo
épírde.
Rácamh ap mo glúimh duit-pe le umhlaict,
iñ ceol gan cumntar do fíomháin ap mo
riop;
Ac ap uil dom anonn cap Caireal Mumhan,
Slán Dé, le cumá, leat, a Doire Uí Órlaom.
Níl ór burde ná pláta ná riud ap bit tá
áille
Ó Tiobraid Árann go baile locha Ria,
Nac tuibharrfáinn do mo shrád ap son
phóisín amháin
A leigearfáid an appainn atá tmearná t'ri
mo épírde.
Nac buairte doct atá me iñ mé i nGálra
báir leat,
A pháip na mbán mánla ap caill mé
leat mo ciall,
Ap mairim lá feil párpaic do fías mé le
mo shrád seal,
Uc mo cúnig cead ríán leat, a Doire Uí
Órlaom.

Una.

Mó chreas agur mo bhrón, nac n'fearna me
do comáipe,
Buil a chuaðar a' comhuriú go Doire Uí
Órlaom,
I mbocáin san fógnam a bior a' basairt
opainn i gcomáipe,
San riud ap bit beo de ac an prop atá faoi.
Cleacht mire lóiftin de tig Ódatamail,
Óigeamhail.
Nac leigfeadh aon deor den feartáin do
épír,
An geasaor iñ an gcomára, chuitneadh agur
eoína,
Agur bárailli le n-a otabairt in an mhaigh-
sárd tá n'fios.

SEAMUS.

iñ doilis duit-pe é a camaed, tá an eno
agur an t-briple ann,
iñ iao a' fár imeachas na ruig-chraob,
Tá an elicit maoil iñ a clann a' fágairt iñ
an gleann ann,
Tá fíad mó ná mbeann ann an dhoic a' r
an miol burde.
Biom an laca beag iñ hál ann, tá báid ag
an gceáin ann,
Tá feartáid ag an láir ann, agur leand
ag an mhaori,
Tá na bheas ag éiríse i n-áirde ann iñ an
abhair a' dul le fánair,
iñ nac mó ná tuairi pláinte deir i n'Doire
Uí Órlaom.

Una.

Nac doibhinn iñ nac aghair a molair tá na
pleiste,
iñ san ní ap bit iñ an ríom iñ ac taltaí
fhaois,
Ni biom anairt ná bhréid ann ap mhaighsárd
nó dona,
A cleachtáid fíam agamh t'iof iñ an tig,
Óa mbead agairt iñ an chuid
dios nac n-eagras
Óeal an ríonnáid iñ na laethi óa fágairt
ap gac taoib,
iñ sup dume Óeal gan ceill a tógraod o
fíam
Deir corogaí iñ na pleiste iñ Doire
Uí Órlaom.

SEAMUS.
iñ doibhinn an ní a bheit mí na Óealtaine
'San ngleannntaí alann reo Doire Uí
Órlaom,
Bionn feair fada iñ fárad iñ ceannabán bán
ann,
iñ bionn luádair níor feairi ann ná i n-áit ap
bit t'a tig.
Ó tigear páise an tráthaird bionn mince
fada ap báire ann,
iñ an feair a Óeal ap leabaird an bair ann
a' éigheasach ré ma fúid
Pan túra in m' fárrad iñ tuibhara me lám
duit
Aon phinginn amháin go bhráit ní iocfa tá de
cioir.

Una.

An trád feargairt-pe amuic ap mala an
tríleibh
Cuimh oína iñ céad amach de mo épírde,
iñ le cumá ma thaird rím o'fáir níorcedíos
cléibe
Or ciomh mo épírde fíam atá anoir t'á
cláord.
Aghairt-pe fíam Cíof Mac an Dé Gil
Náir fágá me ní raoisal iñ náir eaga me
coird
Go mbí teac agam fíam apír go réanmhar
ap énoccáin aghairt eigin t'iof iñ an tig.

SEAMUS.

Cait mé t'ri páise ap Clocán an Ráicín
Ag an dicitin taobh amuic de Cill Cíofort,
An trád por mire Una cuitear i gClampar,
Cait mé páise an tráthaird fuaidhre iñ an
trígead
iñ nuair nac ap fógnam atá fíe a' dul
dom-rá
Seacrao mo gabaltar iñ ní iocfaid mo ciúr,
iñ náir apír go tig ón na hoidse
Imeach mo fían-comhúpan go Doire Uí
Órlaom.

Una.

A Seamus! ná páipte, pan fíam go lá
liom
iñ tara liom a' fíeadant Antoine, a épírde,
Aitír iñ go páipteathair go bhrúil tá gan
ádhur
'Teacht oírde Óealtaine gan ait ap bit iñ
an raoisal.
Má tá annam iñ t-áid opainn tá an feair go
nan-fágairt.
Tuibharrfáid fíe d'úinn ádhur t'iof iñ an tig
iñ sup mile feairr seobair tá do fíam
ann
'Ná bheit corogaí iñ na Gleannnta iñ
Doire Uí Órlaom.

SEAN-FÓCLA.

Tá an fíota a' dul táit agur gan com-
huriú faoi, agur níl an ríomar gan an donar
a bheit meafsta tig.
iñ mairt an fíealúidhe an símpair.

An té a bior tá bhráid iñ feairr leir tá
bácaid.
iñ goirfe cabair Óe ná an dofar.
Cuiteann tuigt le taróire.

iñ mairt an capall a tairnísear a cár
fíam.

iñ mairt an tréorúidhe an t-anro agur iñ
mairt an t-anlann an t-oíche.

iñ minic deirír ap dume a' dul un dhois-
mhaigairt.

iñ feairr fáil le muir ná fáil le cill.

iñ mairt an riud fíatáid le gheann.

Ná d'ean do mhaighsárd coride san fíad-
náire.

Coimh iñu iñtig iñ ceann fíeart
mbláidair agur mura bhráid t'á gnóta de
cait amach é.

iñ tagann bár gan tríocair.

Nuair atá an cat intíse iñ fúrara

leir an loc gheann a déanamh.

GASÚIR SGÓILE FIONNAIGSTE.

TÍR NA-PÓS

ROINN NA BRÁISTÍ.

Tá luict an pháipréip raoi fá rír Óuair-
eanna a tabhairt do na páiptí rgoile iñ
feairr a ghlionófar leitir Gaeilge ap
"Cíamh agur a gcuir."

AN CÉAD DUAILS—luac copónac de
leabhrá Gaeilge.

AN DARA DUAILS—luac leat-copónac de
leabhrá Gaeilge.

Ní mór na leitheada ná na haiptí a bheit
iptis iomáin an 23a lá de Óeileadó Fóisíair.

COINGEALLAÍCA:

I. Cairefe coupon AN STUIC a bheit le
GAC AON aipte ná leitir.

AN CÉAD DUAILS—Tomáir Mac Óonn-

cáid, Sgoil Eanaec Meádon.
iñ trád iñ a laigeard aiptí atá ag
teacht iptes. Lábhramhúr ap na máinteoír
rgoile cabhrú iñ leir na páiptí a cuir ag
rgíos. Raibh ré i uaitheach doibh fíam agur
do cairn na Gaeilge.

DUALISEANNA EILE.

Tuibhramhúr luac copónac de leabhráid
Gaeilge gac ní mar Óuair von té a cuip-
feair cùgamh an énuairacht iñ feairr de
fían-páinnta páirí, páinnta beaga, tialúd,
tomairfeanna ná ghealcta searfa, gheann-
mara.

Bíodh a leithead iñ ap láim agamh an
céad lá ná gac ní.

Tá go leor de na Gaeilgeoirí óga a'
cabhrú iñ agus nílmuir a' d'eanamh deap-
mhairt oíche. Cuippeamhúr duairfeanna cùc
comh tuair agur tig iñ na leabhrá fágáid.

Tá go leor eile gur gairid uathú Óuair,
ac tuigtear nac AISTRÍSTE atá uamh,
ac Slán-Gaeilge na nGaeilgeoirí.

LAPPANN—

MÁIRE NI RAGALLAIS,

87, Spáid Uac. na Óireadóise,

AT CLÍAT

Oíche cabhrá le

IASAÍT NÁISIÚNTA NA HÉIREANN.

SIOLTA AR FEADAS,

Agur gac a treaptuigean iñ bheilmeára
le fágáil o
MAC OSSAIR,

1 MBARR AN CALTA, 1 nGALLIMH.

Dá i Éirí an cead tig a coirfeagaird von
Cíofde Naomha. So dtí reo, ní riab doin
piotráid von Cíofde Naomha a minneadh
i nEiríinn. Anoir tá agamh PICTIGÍR
ÁLUMH von CÍOFDE NAOMHA a minneadh
i nEiríinn, 2200. X 1500. Dán von Cíofde
Naomha faoi. Dán é reo a ghlionó
phíomháid doct tig eir an t-airífeann
éireasct do taobh amuig de Ógairde
Richmond an 28a lá de Óealtaine, 1916.

A LUAC, IS. 6d ériu an bporta.

Lagóid mar iñ gnádach vo luict riopai.

O FAOLÁIN T A MAC,

17 Uachtar Ce. Uíbhruimh,

BAILE ÓTA CLÍAT.

O PLAITBEARTAIS,

Spáid Óealannic na Gaillimhe.

Cappana móra, cappana beaga, gilear
focairde, gluairteamh. Ni cuippeair moill ap
éinne. Gútan, 49.

COUPON.

AN STOC.

DEIREADÓ SAMHRAID—LUGNAS, 1920.

An mairt leat CLODÓIREACHT MÁIC
ar aifgead comhphom?

Tig linn nuo ap bit if áil leat a
cup i gcló go dear taithneamh.
Cúinneamh i gcló ón bhili, tuairí-
ngi, leabhrán, lioptas, &c.

An 'Galway Express'

Liam Ó CONNOLY & A MAC,

Fiumteoirí & Lon-Céannaire.

SRÁID DOMHINIC NA GAILLIMHE.

O hEIRHEADHÍN.

CAPPANNAI & BLAURTEADH & GLÉAS ROCRAIBH.
SRÁID EYRE NA GAILLIMHE.

SÉAMUS O BÉACÁIN

Céannaire Duail & Tomáis Óg.

SRÁID MEADONAC, NA GAILLIMHE.

CÁ AN TAO IF REANN I GCONNADTA & GO LEOR NEITE
SILE ÁTA FHACHTAÉT LE PÁGAIL I RTÉG

MHONICA NÍC Ó DÖNNCÁDA,

SRÁID ÁRD NA GAILLIMHE.

A GAEILGEÓINI! An uair a bheili te fógra do
cúp in aon páipéar, tabhair do'n

CORK ADVERTISING AGENCY, 6

Déanfaí ré aípe óuit-pe;
Déanfaí ré cairbhéte ómí-ja.

SEÁN O CUILL, PÁGALTAS,
95a SRÁID PHÁTRAIS, 5 CORCAIGH.

T. O FLANNAGAIN & CHLANN MHAE.

Hac uile fórt gairníseacta
agur innéalltóipeacta. . . .

DUOLTOIRÍ ROTAR. Cuirtear doir
ap roctair & ap gunnaí.

SRÁID NA SCEANNUÍDE, 1 NGAILLIMH.

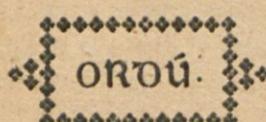
An Teagáin na Leabharlann Gaeilge.

S. O FÁCAIS & A CÓIM,
TEORANTA.

—DUOLTOIRÍ & REACADÓIRI,—
Tao, Flonta & Virge Beata,

POIRGONTA CEANNASGEACTA,
NA GAILLIMHE.

AN STOC.

Don
ATAIR O CEALLAIS,
SRÁID DOMHINIC,
NA GAILLIMHE.

A Capa,
Cúp do gáim _____ cípeanna
an STOC gá mi go ceann.

Aimh _____

Seantair _____

"Má tá Gaeilge agad labair i." Maria Ófáil cap 50—

COLAISTE CONNACHT,

1 DTÚAR MIC CÉIDE NO RA SPIDÉAL.

Tá Gaeilge ó túcair ag na múntheoirí. Eolair acu ap an mothu mún-
teoirí ir fearr. An fárrige mórf nód loch aodúinn ór a gcomair. Ceol,
drama agus riampa Gaeálach ionntu. Lóirtim agus cuile ni eile ap feadhár.
Gaeilge mar ghnáth-teanga taistimceall optu.

SEASÁIN, 1920.

I.—Táir Mic Eire: 1915, go dtí 1916 31. An Spidéal: Meiteamh 28, go
dtí 1916 24.

II.—Mi Luigheasa 2, go dtí Meádon Fómáin II, inar an t-á Coláirde.

Ir féidir an cláir agus eolair le páigail ón

ATAIR S. O HÉNMHNÍ,

Táir Mic Eire, Baile an Róba,

Agus i dtaoibh An Spidéil ón

RÚNAIRDE OMÍG,

An Coláirde Gaeilge,

An Spidéal, Gaillimh.

An TÁIR BRIAN O CRIOCHÁIN,

Ár-Rúnaerde Omíg,

An Spármhreac. Co. Sligis.

MUINNTIR UI ANN PHACÁIN

884 BÓTAR CIORCALA O TUAIT,
BAILE ÁTA CLÍAT.

A Swordsman of the Brigade - 8/9

Irish Heroines - - - 7d.

(Tá na leabhar go rúor éindio an bporta.)

Ir é mícheal O hAnn Phacáin do mairbhíseadh le
linn an Chais 1916, do rípiodh 140.

Gac cineál leabhair dánaisear le thírinn
le páigail annro.

CLE-DIBREACHA DHUN DEALGAN.

AISTÍ TOMÁIS O ÁIBHÍS.

Maile le nótai & a lán nár cumhead &
gcló go dtí seo. Dáití O hAnn Phacáin ná,
maípeann, a chuir in-eagair; 480 leatanais
4/- slan, éindio an bporta, 4/5.

An THÁITAIR & RÍSEALTA EILE A RGRIODH AN
PIARSAC; 100 leatanais; 2/6 slan,
éindio an bporta, 2/10

PURSHADÓIR PÁDRAIG: Ailíneact ar
an Meádon-aoir: 5/- slan a luac; éindio an
bporta 5/4.

SEANCAS AR PEALSAMHAÍCTA NA
SCÉILTEAC

A RGRIODH H.M. P.M. Nótai o Eom
MacNeill. 7/6 slan; pár cumhach. Éindio
an bporta 7/9.

CLÓDÓIREACHT GAEILGE, BÉARLA, TICÉIR,
SUANTASAIR, &c.

COMÁR BHEATHNAÍC, LON-CÉANNÁIRÉ.

AN CEARNOG, 1 NGAILLIMH.

AN "LUCÁNIA."

MÍR MÁIT LEAT RÓTAR MÁIT A MINNEAS
... NÉPÍNN RGRIODH ÉBHG

DOMNALLAÍUA BHACALLA, 1 MUÍG NUADÁT

TÁ GAC CINEÁL FOALA LE PÁGAIL
AP FEABHAR O

MÍCHEAL MAC COISDEALBA, 1 NGAILLIMH.

TRUSSÁN TIGÉ.

Gac aon éineál. De bhéantáraibh na h-Eigean,
DÁ RIÓLOT AG

63 SRÁID AN CAPAILL ÓUIDE, 5 CORCAIGH
Ir le seán mac eoinín an riopa.

OIBREAC.

COLÁISTE NA HIOLSSOILE,
1 NGAILLIMH.

CHLADH TE LOI-RÍSOIL NA HÉIPÉANN.

ÁR-OIBREACAR LE PÁGAIL INNIU AP NA HIOL-
DÁNTAIBH IDIR TEANGAÐAIBH, EALADAIN, TRÍCÉ
T CEANNASGEACT, EALADAIN AN LEIGH, REIL-
DHÉACT, T INNEALITÓIPEACT.

TEAMPAIL SEAPHA AP LEIT
FA COMHAIR OÍRÍ RÍSOILE.

LE GAC UILE UGDOIR A PÁGAIL RÍSPLOIBHAG
AN MEABHRÁNAIDHE.

TEAC AOIDHEACTA. MHAIR UI BACÁIN,

CÉARNOG PAPNEIL, BAILE ÁTA CLÍAT.

AN TÁIR & AN TEOÍD IP REANN I TUÍN RUÍ FAIRPINNS & LE
PÁGAIL AP A LUAC.

TÁ CHUILÍ FÉACHAILT FA TEAC SEO.

AN SEAN-TEAC.

A CHLÉADÓIR AP BUN : 1864.

Tao, Caife, Flonta, Virge Beata,
AP FEABHAR

O LEANACÁIN,
AN CEARNOG : 1 NGAILLIMH

COLÁISTE IGNUÍDE NAOMHA.

(Cumann Fora.) : : : 1 NGAILLIMH.

COLÁIRTE TÓIR-HÉADÓNAIC É SEO A ÓFÁIL RÍSEAGH
NA TABHÁINT ANN AP NA CHUAIDHÉADA FOGLUMA A ÓIBRE-
ACAR DÁIN : GEUPAT A THÍL GO HIOLRGÓIL NÓ A DUL
N-ÉADAN GNÓTA TRÍCÉ-CEANNASGEACTA. ÁLPHÉ AP
LEIT DÁ TABHÁINT DO GÉARÁIN ÓGA, PÁIHC BÁINÉ AP
CÉADAR AN TIGÉ. LE GAC UILE UGDOIR A PÁGAIL, RGRIODH AG
AN AIRCINNEAC.

CLOCAR OIRO NAOMH URSSULA, 1 SLIGEAC

ÓIBREACAR : GEDÍN NA HIOLRGÓIL, (BUAÍDÉAMH
CÉADÉ CINN DÉAS VE SGOLÁIRÉADÓIR AN TÁ BUAÍDÉAMH
RÍS CÁITTE) ; GEDÍN RÍSPLOIBHÉADÓIR ÓUIDE
NA MBÁINN, Cumann na gCeoltóirí, 1.B.M. TRÍCÉLA,
SGOLÁIRÉADÓIR AN RÍOS, &c. TÁ RGRIODH RÍSEACAR
LEIT AGAÍNN.

TÁ TEAC OIGÉA A ÓFÁIL COMPAÍRT ANN AG
SÉAMUS O LAIRÉ,

■ ■ ■

SRÁID DOMHINIC FOCHÁIR NA GAILLIMHE.

"COÍG GAÉA BIÚ & TEAN GAÉA VIGE" 5/6.

Printed for the Publishers
By The Athlone Printing Works Co., Ltd., 2345/20